

ΠΑΣΟΚ

ΚΡΑΥΓΕΣ
ΚΑΙ ΨΙΘΥΡΟΙ

Η σύγκρουση του «παλιού» με το «καινούργιο». «Σπρωξίματα» και «τρικλοποδιές» γύρω από τον Πρωθυπουργό

Πολλά πρόσωπα στον ίδιο ρόλο

Του Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΣΕ ΜΙΑ «γκρίζα κοινωνική πραγματικότητα» που «εμπόδιζε την ανάπτυξη του κυβερνητικού έργου» αναφέρθηκε ο πρωθυπουργός κ. Κ. Σημίτης σε ομάδα βουλευτών του για «γκρίζα κυβερνητική πραγματικότητα» έσπευδαν να ενημερώσουν ορισμένοι τον συνεργάτη του τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Την πολιτική της αποτροπής έναντι των αγροτικών κινητοποιήσεων εισήχθη η άτυπη ομάδα «αντιμετώπισης κρίσεων» υπό τον υπουργό Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης κ. Αλέκο Παπαδόπουλο. Την πολιτική αυτή επέλεξε ο κ. Σημίτης και εξειδίκευσε πιο συγκεκριμένα ο Πρωθυπουργός και την επισήμοποίησε τελικά το Υπουργικό Συμβούλιο. Την Τετάρτη όμως, όταν όλα ακόμη «παίζονταν» και δεν είχε κριθεί η επιτυχία της αποφασιστικής αντιμετώπισης των κινητοποιήσεων, ο υφυπουργός παρά το Πρωθυπουργό κ. Γ. Παπαχάλιδη σε ραδιοφωνική συνέντευξη του άφησε ανοιχτό το ενδεχόμενο να συναντηθεί ο Πρωθυπουργός με τους αγρότες. Αυτή η θέση όμως ήταν ξένη τόσο ως προς την πρωθυ-

πουργική αντίληψη και πρόθεση όσο και με το πλαίσιο των συνολικών κυβερνητικών αποφάσεων. Ως πριν από λίγες εβδομάδες κοινή διαπίστωση των συσκέψεων στο Μέγαρο Μαξίμου ήταν ότι «πάσχει» η επικοινωνιακή πολιτική της κυβέρνησης. Είναι γεγονός ότι δεν έχει βρεθεί ακόμη ικανοποιητικό επίπεδο κατανομής ρόλων μεταξύ των κκ. Ρέππα, Παπαχάλιδη και Παναγιώτη, την ώρα μάλιστα όπου οι τρεις προηγούμενοι, χωρίς να έχουν βρει την ανάμειξη τους ισορροπία, θεωρούν ότι υποκαθίστανται - εν πολλοίς - στην άσκηση επικοινωνιακής πολιτικής από τον κ. Θεόδωρο Τσοούκατο. Ο κ. Τσοούκατος δεν βλέπεται όμως μόνο ως προς αυτό το σκέλος της πραγματικής ή υποτιθέμενης «αθέσμιας» δράσης του. Βάλλεται ταισχοκρυνώς από κομματικά και κυβερνητικά στελέχη ότι υποκαθίστα σε κάποιες κυβερνητικές δραστηριότητες, όπως π.χ. την αντιμετώπιση της απεργίας των ναυτεργατών, τους καθ' ύλην αρμοδίους υπουργούς. Αναγνωρίζεται - όμως - από τους ίδιους που ασκούν κριτική ότι ο κ. Τσοούκατος είναι σαφώς αποτελεσματικός σε ό,τι αναλαμβάνει να διεκπεραιώσει.

Κ. Καραμανλίδης - Θ. Τσοούκατος (κάτω): Η συγκατάκτηση δημοσίων έργων προβλήματα. Αναζητούνται θεσμικοί κανόνες για τη συνύπαρξη

Η δωρεά και το σχέδιο

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ παρά το Πρωθυπουργό κ. Γιώργος Παπαχάλιδης τις παραμονές του Συνεδρίου έλεγε πως «τα στελέχη πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι από τις σχέσεις δωρεάς και είνους πρέπει να περάσουμε στη δράση με σχέδιο, θεσμικούς ρόλους και εξειδικευμένη ευθύνη». Η διατύπωση αυτή γίνεται σήμερα επίκαιρη στη σκέψη του Πρωθυπουργού. Αλλά ενδέχεται να περιλάβει και πολλούς εκείνων οι οποίοι θεωρούν ότι «ένα εξουσιαστικό» δυναμικό ανάπτυξης νέου τύπου σχέσεων «δωρεάς».

Σύμφωνα με ακριβείς πληροφορίες, τον Πρωθυπουργό απασχολούν έντονα δύο ζητήματα: αφενός ο καλύτερος συντονισμός και η αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης, αφετέρου το ξεκαθάρισμα των λειτουργιών των στελεχών που είτε περιβάλλουν την καθημερινότητα του πρωθυπουργικού έργου είτε επιφορμά, ανεξαρτήτως θέσεως, να επεκτείνονται, εν ονόματι του Πρωθυπουργού, τον προσωπικό τους πολιτικό ρόλο.

Προφανώς σε αυτή την κατεύθυνση ο σκέψης του Πρωθυπουργού αναφέρεται η υπογράμμιση του κ. Γ. Παπαχάλιδη ότι «υπάρχει ανάγκη για εξειδίκευση στους ρόλους και εξειδίκευση στις ευθύνες».

Όλες οι ενδείξεις οδηγούν λοιπόν στη βεβαιότητα ότι οι σκέψεις του Πρωθυπουργού - εφόσον ενδιαμέσως δεν υπάρξει αλλαγή κλίματος και συμπεριφορών - θα οδηγούν σε ταυτόχρονη πρωτοβουλίες στην κυβέρνηση και στη δομή του πρωθυπουργικού γραφείου και των δραστηριοτήτων που συνδέονται με αυτό, όπως ο «φωκίος κάρφες» κτλ. Και σε αυτή την περίπτωση, εφόσον τα στοιχεία του προβλήματος δεν έχουν μεταβληθεί, τίποτε - και κανένας - δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένο.

Δύο, αν υπάρχει κάποιος σε αυτή την κυβέρνηση που σταλάξει - εν πολλοίς - σε διαμάχη περί «όνου σκάκι», που δεν θα χτυπήσει το σαμύρι αλλά τον γάιδαρο, αυτός είναι μόνον ο κ. Σημίτης.

Η ΟΜΑΔΑ των συνεργατών και στελεχών που είτε λειτουργικά, στην καθημερινότητα, είτε «ιστορικά» περιβάλλει τον Πρωθυπουργό, με εξαίρεση τους κκ. Θέμηλη και Κορσίδη, δεν αντιμετωπίζει μόνο την αντιπαλότητα του «παλιού» ΠΑΣΟΚ, που τόσο έδωσε το κοινό προσώπιό του «εξαιρέτως», ούτε τη συγκεκριμένη κριτική, όπως αυτή του κ. Κ. Σκανδαλίδη, αλλά, προσθέτως, δίνει την εικόνα ότι τα μέλη της διακυβερνούν μεταξύ τους για τα «στασιδία».

Εξαιρέτως και στασιδία

στη μια περίπτωση το πρόβλημα είναι κατανομή αρμοδιοτήτων και ρόλων μεταξύ των στελεχών του ίδιου «κλίματος» και του ίδιου ρεύματος, του «εκσυγχρονιστικού», είναι φανερό ότι και στη νέα κυβέρνηση δεν έχουν διαρραγεί όλες οι παλαιές ασθένειες. Πολλοί υπουργοί έχουν αναγορευτεί σε υπουργούς τους σε «βαρύνες», σε χώρους «προσωπικής ευθύνης και δράσης», φαινόμενο γνωστό στην κυβέρνηση Μητσοτάκη και την τελευταία περίοδο του πανανδρέου.

Με την ίδια όμως λογική, από αντίστροφη σκοπιά, η «παλαιά φρουρά» ανταποδίδει τα πυρά και θεωρεί ότι υπουργοί του «εκσυγχρονιστικού» ρεύματος, όπως η κυρία Βάσω Παναγανδρέου και ο κ. Θ. Πάγκα-

λος, στηρίζουν μεν σε γενική πολιτική βάση τον κ. Σημίτη, εισπράττουν όμως ως αντίτιμο την «πολιτική τους αυτοτέλεια» στο υπουργείο τους. Για πρώτη φορά επίσης στην ιστορία του ΠΑΣΟΚ ομοδοσιοποιούν, σε τόση έκταση, βουλευτές και απαιτούν αλλαγές σε νομοσχέδια, τις οποίες μάλιστα επιβάλλουν, όπως στο θέμα των πολιτικών. Εμφανίζονται επίσης βουλευτές, όπως ο κ. Μόσχος Γικονόπουλος, οι οποίοι, καθ' υπέρβαση κάθε ορίου γελοιοτητας, φροντίζουν να διαδηλώνουν προς κάθε κατεύθυνση ότι το «σημερινό» ΠΑΣΟΚ δεν τους εκπροσώπει (αν και επιδίωξαν να εκλεγούν υπό

την σημαία του). Άλλοι βουλευτές, όπως οι κκ. Ι. Καϊρή και Στ. Παπαθεμελής, κατέπλησαν δημοσφές αισφές ότι έχουν χάσει κάποια όρια, πέραν των οποίων δεν θα νομιμοποιήσουν την κυβερνητική εξουσία πολιτική, κ.ο.κ. Δημοκρατίες και σκευετικά η άδραση ότι να όλα αυτά δεν υπάρχει ούτε μηχανισμός πολιτικής ενοποίησης και πρόληψης ούτε αποφασιστικότητα για την επιβολή αποτελεσματικών κυρώσεων. Είναι, επομένως, ο κ. Σημίτης σε ασθενή θέση ως πρωθυπουργός και πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ; Σε «καμία περίπτωση» ανγωνιζόμαστε όχι μόνον οι υποστηρικτές του αλλά και οι εσω-

κεμιστικοί του αντίπαλοι. Αν λυθεί της πολιτικής είναι το πρόβλημα της εξουσίας, η απόφαση στο σημερινό ΠΑΣΟΚ είναι απολύτως σαφής: ουδείς στο κόμμα και στην κυβέρνηση διανοείται - ή μπορεί - να αμφισβητήσει, επιτυχώς, την απόλυτη κυριαρχία του Πρωθυπουργού στο κόμμα και στην κυβέρνηση. Ο κ. Σημίτης δεν έχει μόνο την έγκριση και αποδοχή της κοινωνίας, όπως δείχνουν σταθερά όλες οι δημοσκοπήσεις, αλλά διαθέτει πλήρως τη δυναμική του ρεύματος που τον ανέδειξε πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ στο Συνέδριο και πρωθυπουργό, διά της λαϊκής εντολής, του Σεπτέμβριου.

Πώς, άραγε, μπορούν να εξηγηθούν σε ένα σαφές πλαίσιο αναμορφωτικής «ηγεμονίας» του κ. Σημίτη τα φαινόμενα των «παιδικών ασθενειών» της νέας εξουσίας και της επιβίωσης των ασθενειών του «ήρατος» που κληρονόμησε - και δεν θεραπεύσε ακόμη - το «νέο ΠΑΣΟΚ»;

Ο μοναχικός μεταρρυθμιστής

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ εξήγηση της συνύπαρξης αυτών των «παιδικών ασθενειών» και των «ασθενειών του ήρατος» βρίσκεται στην αδυναμία τόσο του εκσυγχρονιστικού ρεύματος όσο και του «παλαιού» ΠΑΣΟΚ να εκμεταλλευθούν την ευκαιρία για μια «ιστορική τομή», στην οποία επίμονα κλήσει το κόμμα και την κυβέρνηση ο κ. Κώστας Σημίτης. Ο Πρωθυπουργός έχει μια σπέρση και σταλάντευση νεοφιλήθους: «Δεν μπορείς να φέρεις το καινούργιο με τα εργαλεία του παλιού». Βαθιά πίστη του κ. Σημίτη είναι ότι «το μεταρρυθμιστικό έργο του ΠΑΣΟΚ στην κοινωνία μπορεί να επιτύχει μόνο με την ταυτόχρονη μεταρρύθμιση των κομματικών και κυβερνητικών λειτουργιών». Βάση αυτής της μεταρρύθμισης είναι για τον Πρωθυπουργό «η νέα συλλογικότητα στο κόμμα και στην κυβέρνηση». Η νέα συλλογικότητα έχει - όμως - προϋπόθεση ότι κατανοείται ως επέκταση της ατομικής ευθύνης μέσα στη συλλογικότητα. Σημειεί δηλαδή ότι από τη στιγμή όπου λαμβάνονται οι αποφάσεις με δημοκρατικό τρόπο κάθε υπουργός ή στέλεχος παίρνει όλο το

βάρος της ευθύνης για την αποτελεσματική εφαρμογή της πολιτικής του. Οι περισσότεροι υπουργοί αναγνωρίζουν ότι ουδέποτε άλλοτε κάθε υπουργός ένιωσε τόσο απελευθερωμένος από την έννοια του «πολιτικού κόστους» προκειμένου να χαράξει - και να εφαρμόσει - την πολιτική του. Όλοι οι υπουργοί γνωρίζουν ότι εφόσον προχωρήσουν σε γενναίες τομές όχι απλώς δεν θα ποτηθούν από τις αντιδράσεις αλλά θα έχουν πολιτικό αρωγό τους τον Πρωθυπουργό. Αρκεί μια σύγκριση της απόλυσης του κ. Δρετινάκη από Α. Παναγανδρέου «πειθεί διςαρόπηση του λαού» με τη στήριξη του κ. Τζουμάκα από τον κ. Σημίτη για να γίνει κατανοητό το μέγεθος της διαφοράς.

Για πρώτη - ίσως - φορά, επίσης, πρωθυπουργός έχει τόσο λεπτομερή γνώση και παρακολούθηση των προβλημάτων όσο ο κ. Σημίτης. Διαρκώς οι υπουργοί του λαμβάνουν επιστολές του όπου εισημαίνει καθυστερήσεις, κενά στις συναρμοδιότητες κτλ. και καλεί τους υπουργούς να λύσουν εγκαίρως τα θέματα. Και όμως παρά τις επιτυχίες της κυβέρνησης σε πολλούς τομείς, και όχι μόνον στον οικονομικό, δεν έχει διαμορφωθεί η αίσθηση ότι η κυβέρνηση αποτελεί ένα συμπαιγμένο και αποτελεσματικό συλλογικό σχήμα. Η μία εξήγηση, που συμπεριλαμβάνεται στον αναφορικό του Πρωθυπουργού, είναι ότι «δεν υπάρχει στην παράδοσή μας πραγματική αγωγή στη συλλογικότητα» να να συμπληρώσουμε: «η νέα λειτουργία όμως θα κατακτηθεί σύντομα την πορεία».

Ιστορικά στέλεχη του ΠΑΣΟΚ αναφέρουν, με θυμωσσοφική διάθεση, το «εκεί που είσαι ήμουν και εδώ που είμαι θα βρεις». Τα ίδια στελέχη εκτιμούν ότι τα ρεύμα που έφερε τον κ. Σημίτη στην εξουσία εναλλαχίζονται - εν πολλοίς - τις συμπεριφορές που παρουσίασαν οι νυν επικριτές τους ό,τι τον πρώτο ανήλθαν σε κομματικές και κυβερνητικές θέσεις θόκου προ εκδοσίας ή δεκαετησιότητας. Υποστηρίζουν δηλαδή ότι έντονη κινητικότητα και η διαρκής ρευστότητα «συμμεταμών» και «αντιπαλοτήτων» μεταξύ των στελεχών του εκσυγχρονιστικού «μολόκ» εκπρόδρου για είδος «νεοκλιτισμού» την εξουσία, υπονομασμένους ε τις εσωτερικές αποφάσεις ε δε ρεύματος που «πύρα μαλαίει», πραγματικά, το παιχνίδι της εξουσίας. Τα ίδια παλαιά ιστορικά στελέχη σημειώνουν ότι είναι αναπόφευκτο η «νέα φρουρά» να χαρακτηρίζεται από εσωτερικές αντιπαλότητες ως προς την κατανομή του μεταξύ τους πρωταξιασμού και της ανάμειξης τους «ιεραρχίας».